

شناسایی عوامل موثر بر همگرایی 2 جامعه میزبان و مهمان در پهنه های زائر پذیر - نمونه موردی : حوزه مرکزی شهر مقدس مشهد

تکتم حنایی¹، محسن صفاریان طوسی²

1- استاد یار گروه شهرسازی-دانشکده گروه هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد E-mail : T.hanaee@Mshdiau.ac.ir

2- دانشجو دوره دکتری شهر سازی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد E-mail : Mohsen.Safarian.t@Gmail.com

چکیده

در سالهای اخیر با رشد جمعیت شهر نشینی، صنعت گردشگری به عنوان " اقتصاد پایه " در بسیاری از کلان شهر های جهان مورد توجه قرار گرفته است. گردشگری مذهبی و زیارتی هم به عنوان یکی از انواع گردشگری در سراسر جهان از رشد چشمگیری برخوردار بوده است. حوزه مرکزی شهر مشهد با وجود حرم مطهر امام رضا (ع) و جذب میلیون ها زائر در سال، دارای پهنه های زائر پذیر می باشد اسناد و مدارک موجود نشان می دهد که همواره در طول تاریخ این پهنه ها دارای زندگی 2 گانه ساکن-زائر و برخوردار از تعاملات میان جامعه میزبان و مهمان بوده است (که خانه های زواری نمونه بارز آن بوده اند) اما اخیراً و به ویژه در 40 تا 50 سال اخیر، تعاملات میان 2 جامعه مذکور کمرنگ شده و اغلب منجر به واگرایی و مهاجرت جمعیت ساکن در پهنه های مذکور گردیده است. در این مطالعه تلاش می گردد که به کمک مبانی نظری ارائه شده و مباحث مطرح در نظریه های میان رشته ای مانند اقتصاد تجربه، به ایجاد همگرایی از طریق ابعاد چهارگانه مطرح شده و با کمک روش PLS مبادرت گردد و در بخش نتیجه گیری مشخص می گردد که می توان به کمک ابعاد چهار گانه یعنی بعد اقتصادی ، بعد اجتماعی و فرهنگی ، بعد عملکردی و بعد حسی-ادراکی به انگیزه های لازم برای ایجاد همگرایی میان جامعه میزبان و مهمان دست یافت.

واژه های کلیدی: جمعیت میزبان (ساکنان) ، جمعیت مهمان (زائرین) همگرایی ، اقتصاد تجربه

1- مقدمه و بیان مسئله :

امروزه با رشد جمعیت شهرنشین در جهان و افزایش سطح درآمد شهرنشینان، تمایل به سفر و گردشگری افزایش چشم گیری داشته است و متناسب با آن، اقتصاد پایه در بسیاری از شهرهای جهان بر مبنای درآمد حاصل از گردشگری بنا گذاشته شده است. در همین راستا دولت شهرها می کوشند که بر پایه ویژگی ها و ارزش های محلی نظیر ویژگی های تاریخی، فرهنگی، مذهبی، جاذبه های طبیعی و ... و با بهره گیری از زیرساخت های مربوطه به مقاصد گردشگری تبدیل شوند. اما همزمان با افزایش جمعیت گردشگر در شهرهای توریستی، مشکلات و معضلات متعددی به ویژه برای شهروندان و مدیران شهری بوجود آمده است و اخیراً موضوع " رابطه بین جمعیت میزبان و جمعیت مهمان " و نحوه برنامه ریزی 2 گانه در این شهرها مورد توجه قرار گرفته است.

شهر مقدس مشهد به عنوان یکی از مهمترین کانون های گردشگری مذهبی در کشور و حتی جهان محسوب می شود و هم اکنون بین 25 تا 30 میلیون زائر در سال را پذیرا می باشد. حوزه مرکزی شهر مشهد از ویژگی هم جواری با حرم